

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

10. An Deus sit causa peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

pœna, quæ per solutio est per se totius illius pœnae & vocatur à Theologis satisfactio proprius, quam satisfactio, quod tamen spectat ad quæstionem de nomine, concedo maiorem, & nego quod talis non possit fieri à damnatis respectu venialem.

Obiicies sequeretur nos posse orare pro damnatis, vt liberarentur à pœnis debitis venialibus peccatis: sed hoc est falsum: ergo.

Respondeo supposita minori, de qua parum refert quid dicatur, negando sequelam, quia Deus statuit eos non liberare ab illa pœna, donec tota persolvatur, vt constat ex eo, quod alias posset quis orare pro liberatione ab illa, quod supponitur falsum in minori.

QVÆSTIO X.

An & quomodo Deus sit causa peccati.

74. *Q*uamvis hæc quæstio videri posset potius remittenda ad Theologiam; tamen quia sepius proponi solet inter ipsos seculares, præsertim qui versantur inter hæreticos, placuit in eorum gratiam quid ipse sentiam ea de re proponere. Sensus autem verus quæstionis huius est, an Deus ita se habeat respectu peccati, vt vel necessitet voluntatem, aut impellat vel incitet eam moraliter ad ipsum; seu concurrat cum ea ad ipsum concursu aliquo speciali simili proportionally concursui quem præbet ad actus bonos, ratione cuius dici potest quod sit causa per se & specialis peccati, sicut dicitur actuum bonorum. Vnde in hoc ipso sensu resoluta ac definita est hæc controuersia à Tridentino inferius citando.

CONCLUSIO I.

Deus non est causa peccati. Hæc est communissima omnium Catholicorum contra aliquos hæreticos. Probatum primo ex infinitis scripturæ locis, quæ quia obuia sunt sufficit proponere duo ex Psal. 5. *Non Deus volens iniquitatem tuam.* & ex Sap. 14. *Odio sunt Deo impius & impietas eius.* Sed si ipse vellet peccata, vt deberet velle; si esset causa per se eorum, vt est actuum bonorum; aut si per se necessitaret, aut impelleret ad illa, hæc loca essent falsa: ergo non est talis causa.

Respondent hæretici Deum non velle peccata voluntate manifestata in scriptura, quia per talem prohibet & non vult illa; sed per aliam secretam.

Contra primo si secreta est; vnde cognoscitur ab aduersariis?

Contra secundo quia sic nollet & vellet idem simpliciter, quo nihil absurdius.

Confirmatur quia vel vult illa simpliciter ita, vt simpliciter sit causa illorum, sicut actus boni, vel non vult, si non vult, ergo vera conclusio, si vult, ergo non potest dici simpliciter quod nolit illa, & sic scriptura id dicens falsa est.

Confirmatur secundo non potest dici quod nō sit causa actus boni, aut quod odio habeat illum; quia reuera constat quod sit causa eius, & quod placeat ipsi: ergo quandoquidem constat quod non velit peccatum, & quod displiceat ipsi, non potest dici quod sit causa eius aut quod non habeat ipsum odio.

Probatum secundo ex Arauf. cap. 23. *Aliquis esse prædestinatus ad malum diuina voluntate non credimus; & si est, qui ita credit, in eum cum omni detestatione anathema dicimus & clarius ex Trid. Sess. 6. c. 6. si quis dixerit mala opera ita et bona Deum operari, non tantum permisisse sed proprie & per se; ita vt non minus proprium sit Deo proditio Iudæ, quam vocatio Pauli, anathema sit.*

Probatum tertio ex PP. Chrys. hom. 8. in ep. 2. ad Tym. *Hoc solum scito, quod Deus omnia prouidet, quod liberi arbitrii conditi sumus; quod alia quidem operatur; alia vero permittit, quod nihil mali vult fieri;* Augustino in responsione ad articulos sibi falsos impositos. *Detestanda est, & abominanda opinio, qua Deum cuiusque male voluntatis & male actionis credit autorem.*

75. *P*robatur hæc conclusio ratione aduerto id videri aliquibus factu, facile, se teneretur sententia Durandi negantis immediatum concursum Dei cum causis secundis ad ipsorum effectus. Sed præterquam quod illa

Sententia Durandi non iuuat ad hoc.

communiter ab ipsis Catholicis reiiciatur, certe nihil mihi videretur afferre facilitatis: nam si non concurrat immediate ad actum peccaminosum, & propterea non est causa ipsius, non erit etiam causa actus boni, quia non concurrat ad ipsum etiam immediate, hoc autem est absurdum; nam ex fide admitti debet Deum esse alio modo causam boni, quo non est mali.

Dices quamuis non concurrat immediate ad actum bonum, cum tamen dici causam ipsius, quia dat gratiam ad ipsum & suadet ac inuitat ad ipsum.

Contra si hoc sufficit vt dicatur ipsius eo modo, quo negatur esse causa peccati, quamuis concurreret immediate ad utrumque, quia tamen non præstat gratiam ad malum, nec inuitat ad ipsum: sed potius prohibet & retrahit ab ipso, cum tamen præstat gratiam ad bonum & inuitat ad ipsum, posset dici causa actus boni alio modo quam mali, & posset ipsi particulariter ascribi quod hic & nunc producat actus bonus, non vero actus malus ergo nihil iuuat negare concursum immediatum.

Probatum ergo conclusio quia Deus nullo concursu concurrat ad peccandum nisi concursu causæ vniuersalis necessarii requisito ex subordinatione causæ secundæ ad primam, & præterea non præstat auxilium aliquod ad ipsum; & prohibet ipsum etiam sub maxima pœna, loquendo de mortali: sed ad actum bonum præter cōcursum generalem præstat gratiam, & ipsum vel præcipit, vel suadet: ergo non est ita causa peccati, sicut est causa actus boni vt est euidentius; nec etiam est villo modo dicenda causa per se illius, cui particulariter ascribi debet quod fiat peccatum quando committitur, quia vt esset talis causa, deberet alio modo quam concursu generali ad ipsum concurrere.

Confirmatur quia eatenus esset causa per se, cui imputari deberet peccatum in sensu villo, in quo de hac re posset esse controuersia, vel quia necessitaret ad ipsum, vel determinaret moraliter ad ipsum per aliquam qualitatem intrinsecam aut per inuitationem aliquam suasionis aut iussionis aut consilii: neque enim explicari potest quod alio modo esset causa ipsius in sensu aliquo, in quo posset esse controuersia, & ipsimet hæretici ad probandum oppositum conclusionis conantur probare quod aliquo ex his modis cōcurrat ad peccatum, & propterea inferunt eum esse causam peccati, quod sane signum est hunc esse sensum controuersie: sed nullo ex his modis concurrat, non quidem necessitando ad ipsum, quia sic non esset peccatum quia non produceretur libere; nec præstando aliquam qualitatem intrinsecam præuiam, quæ conducatur ad eius productionem, quia nec ratione, nec experientia, nec autoritate constat, quod talis præstat, vnde absurdissime fingeretur absque vlla necessitate; nec etiam suadendo aut præcipiendo, tum quia non constat villo modo quod suadeat aut præcipiat ipsum, & si cōstaret, inde sequeretur quod non esset peccatum, quia certe peccatum esse non potest facere quodcunque præcipit aut suadet Deus, tum quia constat potius ex tota scriptura quod prohibeat ac dissuadeat ipsum.

77. *Confirmatur secundo* quia ex duabus causis concurrentibus ad aliquem effectum, illa est causa per se, cui debeat ascribi productio effectus, à qua prouenit determinatio alterius causæ ad effectum: sed à voluntate creata, cum qua concurrat Deus, prouenit quod fiat peccatum: ergo voluntati create adscribi debet.

Dices non posse Deum determinari à voluntate creata ad concurrendum, nisi ex eo quod ipsamet voluntas ex se exiget concursum Dei; & hoc non, quia ex se vt cōsideratur in actu primo est indifferens ad peccandum & non peccandum, quandoquidem sit causa libera & cōsequenter non magis exigit concursum ad peccandum, quam ad non peccandum, vel quatenus prior esset concursus ipsius quæ Dei, & hoc non, quia ex essentiali subordinatione ipsius ad causam primam implicat quod possit intelligi habere concursum sine concursu Dei: ergo non potest determinare Deum ad concurrendum; &

hoc

hoc maxime locum habet in sententia communiore, asserente ipsi summet concursum voluntatis esse concursum Dei.

Respondeo negando antecedens, quia potius determinat Deum ad concurrendum, quia Deus ex infinita sua scientia scit quod voluntas in circumstantiis illis, in quibus peccat, esse determinatura se ad peccandum, si esset causa totalis actus, & non dependeret essentialiter à concursu Dei; hinc enim Deus, ut author vniuersalis, debet præstare concursum suum illi, sine quo non potest peccare, nisi velit facere miraculum, quod non debet facere, quandoquidem velit permittere peccatum propter bona illa motiua, ob quæ de facto voluit permittere ipsum, nam non permitteret ipsum, si miraculose denegaret illum concursum.

Dices hinc sequeretur quod Deus haberet scientiam mediam, quam Scotista communiter negant, nam illa scientia, qua cognoscit quod voluntas esset operatura hoc vel illo modo in talibus circumstantiis, si posset agere sine concursu Dei, est scientia media.

Respondeo si illa sit scientia media, concedendo scientiam mediam dari, quidquid dicant quicumque Scotista, de quo tamen suo loco de scientia Dei agendum. Hoc totum abunde confirmabitur solutione obiectionum, in quibus consistit fundamentum oppositæ sententiæ.

78. *Obiicies primo* Deus ordinat, præcipit, ac suadet peccata; ergo est causa moraliter inuitans ad illa committenda, & falsa sunt, quæ dixi inter probandum conclusionem. Probatur consequens Genes. 45. Vbi Iosephus suis fratribus, à quibus peccaminose venditus est *Non vestro*, inquit, *consilio, sed Dei voluntate huc missus sum*. ergo peccatum illud fratrium Dei ordinatione factum est Idem 2. Reg. 16. *Dominus præcepit Semei, ut malediceret David*, quæ tamen maledictio erat peccaminosa. Item 3. Reg. ultimo ait Dominus: *Quis decipiet Achab*; & infra subiungitur: *egressus autem spiritus scilicet coram Domino & ait: ego decipiam illum*. Cui Dominus dixit: *Decipies & praualebis; egredere & fac ira*; sed illa deceptio erat peccaminosa. Denique Ioan. 13. Christus dixit Iudæ volenti ipsum tradere. *Quod facis fac cuius*; ergo Deus consulit, præcipit ac inuitat ad peccandum.

Respondeo primo omnibus esse explicanda hæc loca, quia cum certum sit ex infinitis aliis locis, quod prohibeat peccata ac dissuadeat illa, nec possit præcipere & prohibere idem simul, aut suadere ac dissuadere, certum est hæc loca alio modo intelligenda, quam ut velint Deum præcipere aut suadere peccatum. Quod si etiam constaret eum præcipere aut suadere actiones illas, de quibus in his locis sit mentio, tum tenendum consequenter esset, quod non essent peccaminosæ: nam, ut dixi, non est peccatum facere, quod præcipit aut suadet Deus, sed potius ommissio ipsius esset peccaminosa, & consequenter ex eo quod præcepit aut suadet Deus illas actiones, non sequitur quod præcepit aut suadet peccatum.

Respondeo secundo ad singula in particulari. Ad primum negari debet consequentia, quia non dicitur peccatum venditionis factum voluntate diuina, sed quod ipse fuerit missus in Ægyptum Dei voluntate permittentis venditionem in ordine ad hoc; aut eam supponentis, & tanti boni inde postea occasionem fumentis. Posset etiam responderi aliter distinguendo antecedens, & iuxta distinctionem explicando scripturam: Dei voluntate permittentis venditionem, concedo, ordinantis postremæ, aut suadentis illam fratribus, nego antecedens, & similiter distinguo consequens; nec est vilius qui negat Deum velle peccata, quatenus permittit ea fieri, si enim non permisisset, certe non fierent, quis enim voluntari eius resistere posset?

79. *Ad secundum Respondeo* vel illam maledictionem Semei non fuisse peccaminosam, & sic, quamuis præcepit ipsam Deus in penam maiorem David, non esset contra conclusionem, vel si fuit peccaminosa, non præcepit eam Deus alio modo, quam permittendo ipsam,

ut colligitur ex eo, quod aliàs, ut dixi, non esset peccaminosa; & quod non poterat David cognoscere fuisse aliud præceptum Dei, quam huiusmodi permissiuum; & si sciret fuisse aliud proprie dictum, certe non ordinaret moriens Salomoni punire Semei propter ipsam.

Similiter Respondeo ad tertium locum, vel deceptionem illam non fuisse peccaminosam, quia sæpe bene decipitur quis, ut in stratagematibus militaribus ordinarie fit, & sic locus ille non esset ad propositam; vel si peccaminosa fuit, iussio Dei non erat inuitans ad peccandum, cum ex ipsismet verbis constet determinatum fuisse spiritum ante ad deceptionem; sed per eam significauit tantum se deceptionem non fuisse impediturum, ac si diceret: iam quod determinaueris decipere Achab, ego non inpediam te.

Ad quartum denique locum, Respondeo non suasisse, Christum prodicionem, sed accelerationem eius; in qua, supposito quod iam erat determinatus Iudas ad eum tradendum, nihil erat mali, sed potius multum boni, quia sic fieret opportuno tempore.

80. *Obiicies secundo* Deus concurrat ad omnem entitatem positivam peccati concursu immediato, sine quo non posset creatura ipsum committere: ergo est causa per se physica illius entitatis & consequenter causa moralis omnis deformitatis, quam habet, siue illa deformitas sit aliquid sequens actum positivum, siue non.

Hæc est præcipua difficultas, quæ à ratione opponi potest contra conclusionem, & ob quam Durandus negauit concursum immediatum Dei ad effectus causarum secundarum, & alii Authores communiter dicunt rationem formalem peccati non esse aliquid positivum sed priuationem aliquam sequentem.

Sed quod ad Durandum attinet sufficit iam, quod sententia ipsius à Catholicis tenentibus conclusionem putetur falsa, & quod possit satisfieri obiectioni non recurrendo ad ipsam. Vnde ille frustra recurrit ad illam sententiæ in ordine ad defendendum quod Deus non esset author peccati; licet fortassis ex alio capite sententia ipsius, quæ est multorum aliorum veterum, proferri debeat.

Quod vero spectat ad alios Authores, impugnari possunt, quia si Deus sit causa per se, cui attribui potest æque, ac voluntari creatæ omnis entitas positiva actus, ut ipsi fatentur, eodem modo erit causa per se, cui omnis priuatio ac negatio sequens adscribi debet: nam voluntas non est causa priuationis, nisi quatenus ponit entitatem illam positivam in circumstantiis illis, in quibus necessario sequitur illa priuatio: ergo si Deus tum æque per se ponit vllam entitatem, erit æque per se causa priuationis ac negationis sequentis.

Confirmatur quia est causa per se relationis conformitatis, quam dicit actus bonus, quia est causa per se entitatis absolutæ, ad quam sequitur: ergo erit causa per se priuationis ac deformitatis, quam dicit actus malus, si sit causa per se entitatis positivæ.

Dices disparem esse rationem, quia non dedecet ipsum esse causam per se conformitatis sequentis entitatem actus boni; dedecet vero eum esse causam per se diffinitatis; & quando duæ causæ concurrunt ad aliquem effectum, imperfectio effectus debet adscribi causæ imperfectiori, ut patet in ambulatione curuæ, quæ tribuitur tibie: curuæ non virtuti ambulationis.

Contra: sic posset dici quod, quantumvis malicia peccati esset positiva & ad eum simul cum voluntate immediate concurreret Deus, non esset tamen causa per se ipsius, quia dedeceret ipsum esse causæ ipsius, & quia imperfectio illa deberet ascribi potius voluntati imperfectæ, quæ Deo perfectissimo & incapaci imperfectio- nis vilius: Ex quo meo iudicio patet, quod frustra recurritur ad sententiæ communem constituentem malitiam in priuatione aut negatione in ordine ad defendendum quomodo Deus non sit causa peccati. Ut autem hoc magis clare adhuc appareat, placet proponere responsiones eorum Authorum aliorum præcipuorum, & ostendere, quod vel non satisfaciunt, vel æque satisfacerent, si peccatum non consisteret in priuatio.

81. *S. Bonaventura* 2. d. 37. a. 2. q. 2. ait Deum propterea non esse causam peccati materialiter, seu quoad rationem materiale eius, non formalem, quia malicia priuatiua sequens peccatum per accidens coniungitur cum actu positiuo.

Contra quia inde sequeretur æque bene quod voluntas creata non esset causa malitiæ formaliter, quod est absurdum: secundò sequeretur quod Deus non esset causa actus boni formaliter, quia tam per accidens coniungitur bonitas cum actu bono, quam malicia cum malo: tertio falsum est quod malicia per accidens coniungatur cum actu malo in circumsstantiis, in quibus elicitur, & est malus, quia Deus ipse iis suppositis non potest impedire quin, si fiat actus positiuus, sit malus.

Gabriel & Occamus dicunt Deum non causare formale peccati, licet causet materiale, quia non subest legi, nec tenetur ponere restitutionem oppositam.

Contra primo quia hæc ratio non ostendit quod non peccet cauendo ipsum. Secundò quia sic etiam posset dici non esse causa, quamuis formale peccati esset quid positiuum.

Molina in concordia 1. p. q. 14. a. 13. *Dis.* 3. 1. respondet rationem cur Deus non sit causa peccati esse, quia concursus, quo concurrat ad ipsum est indifferens & determinatur à voluntate. Sed præterquam quod falsum sit concursum Dei esse indifferentem, adhuc hæc ratio æque valeret, si diceretur peccatum consistere in positiuo.

82. Multi alij respondent Deum non esse causam peccati, quia hoc non habet causam efficientem, sed deficientem. Sed præterquam quod hæc etiam ratio æque sufficeret si poneretur peccatum in positiuo; adhuc contra est, quod inde sequeretur voluntatem creatam non esse causam efficientem, quod videtur absurdum; & præterea, queritur cur voluntas sit deficiens causa, dum causat materiale ad quod sequitur priuatio, & Deus non sit talis causa?

Alii aiunt rationem esse quia non concurrat nisi contemperando se causæ secundæ, sed hoc etiam posset dici, si formale peccati esset positiuum quid. Per quæ facile paret ad reliquas rationes, quæ dari possunt.

Vera Responsio.

Respondeo ergo directe negando consequentiam, quia non concurrat nisi per modum causæ vniuersalis, & determinatur à voluntate ad sic concurrendum, quatenus videt illam, si se sola absque dependentia à concursu Dei agere posset, producturam illum actum.

Dices Deus non concurrat ad ignem producendum nisi concursu vniuersali, & tamen dicitur causa ignis: ergo similiter erit causa peccati non obstante hac ratione.

Respondeo negando antecedens, loquendo de causa per se in sensu hic controuerso, cui scilicet specialiter attribui debet quod fiat effectus ob aliam rationem quæ ex eo quod sit causa vniuersalis.

Respondeo secundo, quamuis antecedens esset verum negando consequentiam, quia quamuis concurrat ad peccatum concursu vniuersali sicut ad ignem; tamen vltius prohibet voluntate ipsum committere & exhortationibus ac minis multis eam retrahit ab ipso, quod non facit respectu ignis; unde quia per modum causæ particulatis impedit peccati productionem, quæuis per modum causæ vniuersalis concurrat ad ipsum; potius debet dici non esse causa per se cui debeat ascribi, quam esse.

Dices est causa per se actus boni, cui attribui debet productio eius; sed tamen non concurrat ad illum nisi concursu vniuersali.

Respondeo negando minorem, quia præterea concurrat ad ipsum, quatenus dat gratiam in ordine ad ipsū eliciendum, & inuitat præcepto, consilio aut præmio ad eius productionem.

QVÆSTIO XI.

De diuisione peccatorum in cogitationis, verbi & operis.
83. *S. Hieronymus*, diuisit peccata in cogitationis, Verbi & operis, & hinc forte desumpta est formula illa apposita in Confessione generali, qua sacerdotes vtuntur in Missa, Clerici in officio diuino & Christiani communiter, dum confitentur. *Quia peccauimus nimis cogitatione, Verbo, & opere.*

Diuisio peccatorum in cogitationis, verbi, & operis

Cuius diuisionis vt sufficientia constet, nihil aliud requiritur, quam explicare membra diuidentia, ostendere quodlibet ex illis esse peccatum, & denique probare adæquationem.

Circa primum, non est difficultas quin per peccatum verbi intelligatur illud quod verbo committitur vt cum quis Verbo blasphematur, mentitur, iniuriatur aut detrahit; per peccatum vero operis id, quod committitur opere, vt cum quis interficit, aut inebriatur; per peccatum denique cogitationis, aut peccatum commissum consideratione aliqua vel cogitatione intellectus; aut desiderio vel actu aliquo voluntatis; nam non dubito quin cogitatio significet huiusmodi actum quandoque, cum enim dicimus, cogitauimus facere tale, vel tale quid, certe non significamus solum considerationem aliquam intellectualem talis rei faciendæ, sed propositum etiā aliquod voluntatis. Quod autem peccari possit & Verbo & opere dependenter tamen ab actu voluntatis imperantis verbum aut opus peccaminosum, non est dubium; & æque certum est posse peccari & consideratione aliqua intellectus, vt postea magis declarabitur, & multo magis actibus voluntatis, qui si non essent peccaminosi, nullum omnino committeretur peccatum aut operis, aut considerationis.

84. *Hoc autem supposito*, si per cogitationem intelligatur actus intellectus, hæc diuisio non erit adæquata peccati vt sic, quia non comprehendit peccata solius voluntatis; sed erit adæquatissima peccatorum exteriorum imperatorum à voluntate, supposito quod non detur omisso pura; neque enim vllū assignari potest tale peccatum, quod non sit aut intellectus, aut alterius facultatis ab intellectu, & si sit intellectus erit peccatum cogitationis in hoc sensu; si vero sit alterius facultatis aut erit oris, verbo commissum, & erit peccatum verbi; aut erit oris & non commissum verbo, vel alterius alicuius facultatis & erit operis quia per opus intelligitur quodcumque aliud factum, quod non est verbum, aut actus intellectus: ergo diuisio sic intellecta erit adæquata.

Sed si detur omisso pura, (nisi hæc etiam reputetur factum, quatenus æquiualens est facto, quo quis transgredietur præceptum aut consilium, vt bene reputari posset iuxta modum satis consuetum quo vocatur actus interpretatiuus) diuisio non erit adæquata; quia non comprehendit tales omissiones peccaminosas. Si vero reputetur pro facto, adhuc erit adæquata, quia illas etiam comprehendit sub peccato operis; in quo non potest esse vlla realis difficultas, de nominali aut parū est curandum.

86. *At si* per cogitationem non solum intelligatur actus intellectus, sed etiam voluntatis, diuisio comprehendit omnia peccata, intelligendo cætera membra: vt iam explicata sunt.

Alio etiam modo posset explicari diuisio sic vt sensus sit quod nullum sit peccatum, quod non sit aut cogitatio, aut verbum, aut opus, aut circa cogitationem verbum aut opus, & in hoc sensu erit satis bona, quia comprehendit omnia omnino peccata: neque enim vllū assignari potest, quod non sit aliquod ex his tribus in hoc sensu, etiam intelligendo per cogitationem actum intellectus; quia nullus est actus voluntatis peccaminosus, qui non est circa actum intellectus, verbum aut opus vel immediatè, vel mediatè; & dico mediata, vt comprehendatur actus voluntatis reflexus, quo velle se velle; si dentur tales actus, quia primum velle directum, ac non reflexum, circa quod sunt actus alij reflexi, erit circa actum intellectus, aut circa Verbum, aut circa opus, & etiam omissiones omnes male erunt circa talia. Sed